

Скопје, 08.02.2019г.

Информација за нападите на ЛГБТИ центарот за поддршка

Контекст

По нападите на ЛГБТИ Центарот за поддршка во периодот од 2012 до 2014 година, кои остануваат нерешени до ден-денес, забележано е зголемување на бројот на напади и на поединци. Може да се шпекуира дека потенцијалните сторители се чувствуваат сигурни, со оглед на фактот што претходните напаѓачи (на ЛГБТИ Центарот за поддршка) не се соочија со никакви правни последици. Во еден случај, на 19 септември 2013 година, трансродова жена беше нападна и повредена со нож. Напаѓачот беше идентификуван и повикан на испрашување во полициска станица, но беше ослободен по испрашувањето. Постапката е во тек. Во друг случај, на 13 октомври 2013 година беше нападна друга трансродова жена и повредена на главата и стомакот од страна на група од тројца напаѓачи, кои никогаш не беа ниту идентификувани, ниту кривично гонети. Случајот беше пријавен во полиција од страна на жртвата на кривичното дело од омраза, но сторителите не се идентификувани, ниту, пак, кривично гонети.

Според документираните информации од страна на ЛГБТИ Центарот за поддршка во 2016 година, 61% од ЛГБТИ луѓето во земјата се сметаат себеси за жртви на насилство поради нивната сексуална ориентација и/или родов идентитет. Од оние што преживеале насилство врз основа на сексуална ориентација и/или родов идентитет, 71% не го пријавиле случајот во ниту една институција или организација. Оние што го пријавиле насилството, следствено доживеале дискриминација врз основа на сексуална ориентација/родовиот идентитет (42%), ненавремено и неефикасно одложување на случајот или недостиг на одговор (37%), како и несоодветен третман од страна на вработените поради сексуална ориентација и/или родов идентитет на жртвите (21%).

Погоре изнесеното не доведува до заклучок дека е итно потребно разрешување на случаите со нападите врз ЛГБТИ Центарот за поддршка, како и другите насилства, но укажува и на потребата од системски одговор и подолгорочна стратегија за надминување на омразата и насилството кон ЛГБТИ луѓето и промоција на еднаквоста како еден од столбовите на нашето општество.

Препораки до Владата на Република Македонија

Кривични дела од омраза

1. Информирање и едуцирање на припадниците на полицијата, обвинителството и судовите за правилна примена на усвоените измени и дополнувања на Кривичниот Законик од Декември 2018 година (стапени на сила во Јануари 2019) со кои јасно се дефинира што претставува кривично дело од омраза како и јасно дефинирање на основите во кои за првпат е вклучена сексуалната ориентација и родов идентитет како основ за сторување на кривично дело од омраза
2. Воведување на задолжителни обуки за работа со ЛГБТИ луѓе (со фокус на дискриминација, дела од омраза и говор на омраза врз основа на сексуална ориентација, родов идентитет, родово изразување и полови карактеристики) на Академијата за обвинители и судии, Факултетот за безбедност и Центарот за обука на полицајци.
3. МВР, судовите и Јавното обвинителство треба да развијат прецизен систем за документирање на делата од омраза, вклучувајќи дела врз основа на сексуална ориентација, родов идентитет, родово изразување и полови карактеристики.
4. Државата треба да ја забрза истрагата и гонењето на делата од омраза и говорот на омраза врз основа на сексуална ориентација или родов идентитет и треба да се осигури дека жртвите на овие кривични дела ќе добијат соодветна правна заштита.

Говор на омраза

1. Дополнување на Кривичниот законик во член 122 став 42 со цел изречно препознавање и на половите карактеристики како основи за дела од омраза (што го вклучува и говорот на омраза).
2. Дополнување на Кривичниот законик во член 319 став 1 со цел изречно препознавање на сексуалната ориентација, родовиот идентитет и половите карактеристики како основи за дела од омраза (што го вклучува и говорот на омраза)
3. Дополнување на предлог-законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во членовите 48 став 1, 53 ст 4 алинеа 2 и 147 ст. 10 со додавање на половите карактеристики како забранети основи за говор на омраза или дискриминација.

Слобода на здружување

1. Воведување на посебна програма за финансирање организации за човекови права и ЛГБТИ организации.

2. Градење и одржување партнерства со ЛГБТИ организациите во однос на креирањето политики и донесувањето одлуки.

3. Во ситуации на постојна закана, државата да обезбеди заштита на безбедноста и сигурноста на ЛГБТИ организациите.

Слобода на изразување и мирно собирање

1. Државата треба да ги преземе сите мерки за заштита на правото на слобода на изразување, здружување и собирање преку спречување на кривични дела од омраза што се насочени кон ЛГБТИ активистите и активистичките организации.

2. Државата треба да го забрза процесот на истрага и гонење во однос на нападите врз ЛГБТИ Центарот за поддршка и да осигури дека жртвите на овие злосторства ќе добијат соодветни правна заштита.

Право на почитување на приватниот и семејниот живот

1. Итно донесување закон за правно препознавање на родот што ќе обезбеди брза, транспарентна, едноставна и достапна административна постапка врз основа на самоопределување и без инвазивни процедури, а следејќи ја пресудата од Судот за човекови права во Стразбур.

2. Изменување и дополнување на Законот за семејство: признавање на истополовите заедници, исклучување на брачната состојба како критериум за избор на посвоител и дополнување на антидискриминаторски одредби за да се обезбеди еднаков пристап и за ЛГБТИ луѓето до правото на формирање семејство преку посвојување.

3. Изменување и дополнување на Законот за биомедицинско потпомогнато оплодување со антидискриминаторски одредби и изречно препознавање на „сексуалната ориентација“ како основа за заштита од дискриминација.

4. За првпат годинава соработуваме со МТСП за одржување на Сигурната куќа, со што државата треба да го гарантира постоењето на единствениот шелтер за ЛГБТИ луѓето под ризик од бездомништво, „Сигурна куќа за ЛГБТИ“ преку обезбедување на финансиска поддршка.

Вработување

1. Приспособување на терминологијата во Законот за работни односи и замена на терминот „полова насоченост“ со „сексуалната ориентација“ и додавање на „родов идентитет“, „родово изразување“ и „поволи карактеристики“ како основи за заштита од дискриминација.

Образование

1. Изменување и дополнување на Законот за основно образование и Законот за средно образование со цел да се признаат сексуалната ориентација, родовиот идентитет и изразување и половите карактеристики (СОРИПК) како основи за заштита од дискриминација.

2. Изменување и дополнување на Законот за високо образование со признавање на родовиот идентитет и изразување и половите карактеристики како основи за дискриминација.
3. Министерството за образование треба да воведо сеопфатно сексуално образование во наставните програми за основно и за средно образование.
4. Министерството за образование и наука и Бирото за развој на образование треба да спроведат сеопфатен преглед на сите официјални учебници за основно и за средно образование со цел да се отстранат сите дискриминаторски и навредливи содржини кон ЛГБТИ луѓето и тие да се заменат со соодветни учебници што ќе промовираат еднаквост, недискриминација и социјална инклузија.
5. Министерството за образование треба да воведо стратегија против малтретирање во основните и во средните училишта, што ќе вклучува и мерки против малтретирање на основа на СОРИПК.

Здравје

1. Вклучување на постапките за потврдување на родот во ДСГ-системот (дијагностичко сродни групи), што ќе бидат финансиски покриени од страна на државното здравствено осигурување.
2. Министерството за здравство треба да подготви и усвои Протокол за заштита на здравјето на трансродовите луѓе кои се во медицинска транзиција/процес на потврдување на родот.
3. Вклучување на сексуалната ориентација, родовиот идентитет и изразување и половите карактеристики како основи за дискриминација во Законот за здравствена заштита.
4. Вклучување на родовиот идентитет и изразување и половите карактеристики како основи за дискриминација во Законот за заштита на правата на пациентите.

Домување

1. Изменување и дополнување на Законот за домување за вклучување на антидискриминаторски одредби за заштита на правата на ЛГБТИ луѓето во пристапот до домување.
2. Министерството за труд и социјална политика треба да воведо мерки со кои ќе се гарантира дека релевантните социјални услуги се овозможуваат на недискриминаторен начин и со почит кон ЛГБТИ луѓето.
3. Министерството за труд и социјална политика треба да воведо задолжителни програми за обука за сензибилизација на социјалните работници за работа со почит кон сексуалните и родовите малцинства.

Спорт

1. Изменување и дополнување на Законот за спорт со цел да се вклучат антидискриминаторски одредби, како и сексуалната ориентација, родовиот идентитет и изразување и половите карактеристики како основи за заштита од дискриминација.

2. Спроведување на сеопфатна анализа на казните против говорот на омраза на спортските настани и воведување мерки за ефикасно постапување против говорот на омраза врз основа на сексуална ориентација, родов идентитет и изразување за време на спортски настани.

Право на азил

1. Министерството за внатрешни работи треба да воведо задолжителна обука за сензибилизирање на службените лица да постапуваат на недискриминаторски начин и со почит кон ЛГБТИ бегалците и барателите на азил.

Национални структури за човекови права

1. Усвојување на новиот Закон за спречување и заштита од дискриминација, што ја препознава потребата од професионализација на Комисијата за заштита од дискриминација и предвидува строги критериуми за избор на комесари.

Дискриминација по повеќе основи

1. Усвојување на новиот Закон за спречување и заштита од дискриминација, што препознава дискриминација по повеќе основи, вклучувајќи ја и интерсекционалната дискриминација.